

HELSINGIN VAMMAISNEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

Helsingin vammaisneuvosto täytti viime vuonna 40 vuotta. Vammaisneuvoston pitkäaikaisen vaikuttamistyön juhlinta yhdistettiin vammaisten päivän viettoon. Korona ja henkilövaihdokset leimasivat Helsingin vammaisneuvoston vuoden 2022 työskentelyä.

Eri sidosryhmien yhteistyöelimenä vammaisneuvosto edisti vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia sekä pyrki vahvistamaan yhteistyötä Helsingin alueella toimivien vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten, kaupungin eri toimialojen ja luottamushenkilöiden välillä. Vammaisneuvosto toimii yhtenä kaupungin vaikuttamistoimielimistä kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön ja vuorovaikutustiimin tuella.

Vammaisneuvoston puheenjohtajana toimi Vasemmiston valtuustoryhmän edustaja Marja Kaitaniemi 31.8. saakka ja Sirpa Puhakka 20.9. alkaen. Ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimi Kristiina Karhos Vihreiden valtuustoryhmän nimeämänä edustajana ja toisena varapuheenjohtajana Sari Sepponen Kehitysvammatuki 57 ry:stä.

Vammaisneuvostossa on yhteensä kymmenen helsinkiläisen vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistyksen edustajaa, jotka edustavat eri vamma- ja pitkäaikaissairausryhmiä. Lisäksi valtuustoryhmät ovat nimenneet viisi edustajaa.

Vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten nimeäminä järjestöedustajina vammaisneuvostossa toimivat:

Kehitysvammatuki 57 ry:stä Sari Sepponen, Helsingin kuuloyhdistyksestä Anneli Salmevaara 28.2. saakka ja Taru Reinikainen 15.3. alkaen. Kynnys ry:n edustajana Susanna Haapala, Vammaisen lasten ja nuorten tukisäätiöstä Pauliina Lampinen, Helsingin Invalidien yhdistyksestä Markku Poikela ja Helsingin Reumayhdistyksestä Mikko Remes. Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistyksen edustajana toimi Jan Huopainen 14.6. saakka ja Ari Österberg 2.9. alkaen.

Valtuustoryhmien nimeämiä edustajina vammaisneuvostossa toimivat:

Puheenjohtaja, Vasemmistoliitto: Marja Kaitaniemi 31.8. saakka ja Sirpa Puhakka 20.9. alkaen. Varapuheenjohtaja, vihreät: Kristiina Karhos

Ja jäseninä: Kokoomus: Jari Mönkkönen; SDP Pirkko Johansson 14.1. saakka ja Katja Bärblom 8.3. alkaen (varajäsenenä Mika Taberman); perussuomalaiset Marko Joensuu.

Vammaisneuvoston kokouksiin osallistuivat myös kaupungin eri toimialoilta ja kaupunginkansliasta nimetyt pysyvät asiantuntijat:

Esteettömyysasiamies Pirjo Tujula, kaupunkiympäristön toimiala
Kehittämisasiantuntija Tiina Larva, kulttuurin ja vapaa-ajantoimiala
Projektipäällikkö Tuomo Ratinen sote-toimiala
Pedagoginen asiantuntija Mari Kontio, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sekä
Erityissuunnittelija Riikka Henriksson, kaupunginkanslia

Vammaisneuvoston työvaliokunta valmisteli vammaisneuvoston kokouksia sekä annettavia lausuntoja. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi työvaliokunnan

jäseninä olivat Veera Florica Rajala, Marko Joensuu sekä Päivi Seila 30.8. saakka ja Sirpa Halmela 11.10. alkaen.

Kaupungin osoittamana vammaisneuvoston sihteerinä toimi vammaisasiamies Tiina Lappalainen kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksiköstä.

Vammaisneuvoston toiminta ja vaikuttaminen

Helsingin vammaisneuvosto on seurannut kaupungin suunnittelua, valmistelua ja toteutusta erityisesti niissä palveluissa, joilla on merkitystä eri tavoin vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen osallisuuden, hyvinvoinnin, terveyden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen ja päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen kannalta. Vammaisneuvosto seurasi ja edisti YK:n vammaisten henkilöiden yhdenvertaisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumista kaikessa kaupungin päätöksenteossa ja palveluissa.

Vammaisneuvoston 40. toimintavuoden aikana vammaisneuvosto käsitteli kokouksissaan laajasti kaupungin eri toimialojen toimintaa. Kokouksissa vierailivat mm. pormestari ja apulaispormestarit sekä useita asiantuntijoita kaupungin eri toimialoilta.

Vammaisneuvoston kokoukset

Kolmannen koronavuoden 2022 aikana vammaisneuvosto kokoontui yhdeksän (9) kertaa ja työvaliokunta yhdeksän (9) kertaa valmistelemaan varsinaista vammaisneuvoston kokousta sekä annettuvia lausuntoja.

Koronan vuoksi alkuvuoden kaksi kokousta järjestettiin etäkokouksena Teams-etäyhteydellä. Helmikuun etäkokoukseen osallistui varsinaisten jäsenten lisäksi myös neljä varajäsentä osallistumisoikeudella, ilman puheoikeutta. Muut kokoukset olivat pääosin livekokouksia kaupunginhallituksen kokoushuoneessa. Kokouksiin oli etäosallistuminen mahdollista.

Vuoden 2022 aikana vammaisneuvoston kokouksissa keskusteltiin kaupungin toimialojen palvelujen edustajien kanssa kaupungin keinoista edistää vammaisten kaupunkilaisten yhdenvertaista osallisuutta palvelujen, esteettömyyden ja saavutettavuuden avulla.

Vammaisneuvoston kokouksissa oli vuoden 2022 aikana esittelyssä, keskustelussa ja käsittelyssä laajasti eri aiheita eri toimialoilta mm:

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe-palvelut): Palvelustrategia ja osallistumiskanavat, tulevaisuuden sote-keskukset, vammaisneuvonnan kuulumiset, vammaistyön tavoitteet ja toiminta 2022, vammaispalvelujen palveluseteli- ja ostopalvelutuottajien ohjaus ja valvonta, kuljetuspalvelujen välitysjärjestelmän uudistus sekä Uudenmaan kehitysvamma -hanke ja Kårkullan ruotsinkielisten kehitysvammaisen palvelujen uudelleen organisointi.

Kaupunkiympäristön toimiala: Keskusteltiin osallistumisen ja vaikuttamisen keinoista kaupunkiympäristön asioissa sekä kaupungin esteettömyydestä ja esteettömyyslinjauksista.

Muut teemat: Kokouksissa esiteltiin ja keskusteltiin myös tuetun työllistämisen palveluista, henkilöstön yhdenvertaisuussuunnitelmasta sekä työllistymiseen tukea

tarvitsevien kesätyön rekrytoinnista ja työhönvalmennuksesta sekä esteettömien korkeakouluharjoitteluiden edistämisestä.

Vammaisneuvoston kokouksissa olivat esittelyssä ja keskusteluissa myös lapsiystävällinen kunta -hanke, asuntopalvelujen uusi asukasvalintaohje, viestinnän yhdenvertaisuus ja viittomakielinen kriisiviestintä sekä vammaisten ihmisten huomioiminen kriiseissä ja pelastustoiminnassa.

Vammaisneuvoston syksyllä 2021 perustamat **kolme alateemaryhmää** työskentelivät vuoden 2022 aikana aktiivisesti. Ryhmät valmistelivat muun muassa vammaisneuvostossa käsiteltäviä asioita ja annettavia lausuntoja:

- Esteettömyysteemaryhmä kokoontui kymmenen (10) kertaa. Ryhmä käsitteli esteettömyyslinjauksia, kommentoi esteettömän uimarannan suunnitelmaa, valmisteli esteettömyystunnustuksen valintaa, testasi esteettömyyttä mm. pikaraitiotie työmaalla, Arctic-pikaraitiovaunukalustoa ja Raide-Jokerin mallipysäkillä sekä valmisteli vammaisneuvoston apulaispormestarilta kysyttäviä kysymyksiä.
- Digi-saavutettavuusteemaryhmä kokoontui kuusi (6) kertaa. Ryhmä valmisteli vammaisneuvoston kannanoton vammaispalvelujen verkkosivujen asiakaslähtöisestä kehittämisestä ja keskusteli digitaalisten apuvälineiden /laitteiden käyttäjien tarvitseman tuen saannin tietotarpeista.
- Sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja apuvälinepalveluihin keskittyvän teemaryhmä (Sote-jaos) kokoontui kuusi (6) kertaa. Ryhmä valmisteli pormestarille ja apulaispormestareille esitettäviä kysymyksiä, luonnosteli vammaisneuvostolta pyydettyjä lausuntoja, valmisteli järjestöjen teemakokouksumista sekä keskusteli sote-palvelustrategiasta ja yhdistysfoorumien yhteistyöstä.

Vammaisneuvoston antamat lausunnot

Vammaisneuvosto antoi yhdeksän (9) [lausuntoa ja yhden kannanoton](#) lausuntopyyntöjen mukaisesti vuoden 2022 aikana. Vammaisneuvosto on ottanut kantaa lausunnoissaan (liite 2) mm. seuraaviin asioihin:

- Kaupunkiyhteisen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sekä sosiaali- ja potilasasiamiesten selvitykseen.
- Messukeskuksen peruskorjaukseen sekä joukkoliikenteen selkeästä maksukäytännöstä ja rollaattorin maksuttomasta käytöstä.
- Vammaispalvelulainsäädännön uudistamisesta.
- Henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirjasta ja arvon määrän tarkastuksesta sekä selvitystarpeesta henkilökohtaisen avun saamisesta.

Vammaisneuvosto antoi kannanoton vammaispalvelujen uusien verkkosivujen selkeyden ja digisaavutettavuuden kehittämisestä.

Järjestetyt tapaamiset ja tilaisuudet

Vammaisneuvosto kävi 11.1. etäkokouksessa keskustelua pormestari Juhana Vartiaisen kanssa etukäteen valmistelujen kysymysten teemoista.

15.3. Sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Daniel Sazonovin vieraili vammaisneuvoston kokouksessa, jonka sote-osuus välitettiin ja tallennettiin [Helsinki-kanavalle](#).

Vammaisneuvosto tapasi ja keskusteli kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan puheenjohtajan, apulaispormestarin Paavo Arhinmäen kanssa 17.5 kokouksessa.

Vammaisneuvosto järjesti nuorisoneuvoston edustajien kanssa tapaamisen ja keskustelun 23.5. Oodin Kuutio-salissa.

Vammaisneuvosto tapasi ja keskusteli kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan puheenjohtajan, apulaispormestarin Nasima Razmyar 14.6. kokouksessa.

Vammaisneuvosto järjesti 27.10. helsinkiläisten pitkäaikaissairaus- ja vammaisyhdistyksien edustajille sote-uudistus ja järjestöyhteistyö -teemalla yhteistyötilaisuuden. Tilaisuuteen Tapahtumatorilla osallistui 22 yhdistysten ja vammaisneuvoston edustajaa. Tilaisuudessa käytiin ryhmäkeskustelut kaupungin ja järjestöyhteistyöstä, yhdistysten keskinäisestä ja vammaisneuvoston yhteistyöstä sekä yhdistysten näkemyksistä, vaikutusmahdollisuuksista, huolista ja mahdollisuuksista, joita liittyy Sote-uudistukseen ja -palveluihin.

Vammaisneuvosto järjesti 2.12. vammaisten päivän aaton sekä vammaisneuvoston 40-vuotista taivalta julistaneen tilaisuuden: Aikamme on nyt.

Tilaisuus välitettiin ja tallennettiin [Helsinki-kanava](#)n kautta katsojille. Tilaisuuden avauspuheenvuoron piti kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Fatim Diarra. Monipuolisessa ohjelmassa kuultiin Kari Huuskosen juhlapuhe vammaishistorian kaarista, Antti Teittisen katsaus integraation ilmiöstä, Signmarkin & Adam Tenstan musiikki- ja puhe-esitys, Uudenmaan pyörätuolitanssijoiden nykytanssiesitys Me myös!” sekä Duo Lusenius & Lähteenmäen musiikkia.

Vammaisneuvosto jakoi tilaisuudessa esteettömyystunnustuksen Pasilan aseman ja Triplan kauppakeskuksen esteettömyyden suunnittelussa ja toteutuksessa tehdyille yhteistyölle. Huomionosoituksella vammaisneuvosto kiitti esimerkillisestä esteettömyyden suunnittelusta ja toteutuksesta merkittävässä liikenteen solmukohdassa.

6.9. toteutettiin ensimmäinen osa vammaisneuvoston omasta koulutuksesta, joka perehdytti jäseniä vammaisneuvostoa koskevaan lainsäädäntöön ja vammaisoikeuksiin. Koulutuksen toinen osa peruuntui kouluttajan sairastuttua.

Viestintä

Vammaisneuvoston kokousten muistiot, annetut lausunnot, toiminta ja jäsenten yhteystiedot löytyvät Ihmisoikeuksien Helsinki –sivustolta, [Vammaisneuvoston verkkosivuilta](#).

Vammaisneuvosto lähetti [toiminnastaan](#) neljä tiedotetta paikallisille yhdistyksille, jotka ovat vammaisneuvoston ylläpitämän Helsingissä toimivien paikallisten vammaisyhdistysten listalla. Verkkosivujen ja tiedotteiden lisäksi vammaisneuvoston tiedotti [Facebook-sivuilla](#). Vammaisneuvosto otti viestintää varten kuvia kokouksesta ja tilaisuuksista.

[Helsinki-lehdessä](#) 2/2022 kerrottiin vammaisneuvoston juhlistavan 40-vuoden taivalta ja kerrottiin tilaisuuden seuraamisen mahdollisuudesta Helsinki-kanavalta.

Vammaisneuvoston tilaisuudet ([15.3. sote-teeman kokous](#), [27.10. yhdistystilaisuus](#) ja [2.12. juhlatilaisuus](#)) striimattiin Helsinki-kanavalle suorana ja tekstitettyinä tallenteena. Juhlatilaisuuden suoraa lähetystä katsottiin yhteensä 64 kertaa, katselun keskimääräinen kesto oli 27 minuuttia. Tallennetta oli 20.12. mennessä katsottu yhteensä 36 kertaa.

Talous

Vammaisneuvostolla oli käytettävissä vuonna 2022 toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin 10 000,- € määräraha.

Vammaisneuvoston kulut vuonna 2022

Kokousten ja tilaisuuksien esiintyjät ja tarjoilut	1.991,97
Tilaisuuksien striimaus ja tekstitys Helsinki-kanavalle	3.702,49
Tilaisuuksien yleisavustaja, tulkkaukset	3.526,45
Vammaisneuvoston valokuvaus, materiaalit, matkakulut	606,63
Toiminnan kustannukset yhteensä:	9.827,54

Osallistumiset

Helsingin vammaisneuvoston jäsenet ovat osallistuneet kaupungin työryhmiin, erilaisiin työpajoihin sekä tilaisuuksiin, mm:

- Webinaari: Vammaisneuvostot voimavarana - parhaat käytännöt kuntiin ja hyvinvointialueille 27.1
- Puheenjohtaja Sirpa Puhakka osallistui kaupungin osallisuuden ja vuorovaikutuksen neuvottelukunnan työskentelyyn.
- Kaupungin kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmässä vammaisneuvostoa edusti Jari Mönkkönen.
- Yrjönkadun uimahallin esteettömyyskartoituksen katselmukseen: Anneli Salmevaara, Susanna Haapala, Sirpa Puhakka...
- Pikaraitiotie pysäkin esteettömyyskatselmukseen osallistuivat Orjo Pättiniemi ja Ari Österberg.
- Veera Florica-Rajala osallistui HSL:n työpajaan vyöhykemallin muuttamisesta 3.3
- Veera Florica-Rajala osallistui kaupungin henkilöstön ihmisoikeusiltapäivän paneelikeskusteluun aiheesta: "Mikä vahvistaa ja mikä heikentää (sosiaalista) turvallisuutta helsinkiläisten arjen ympäristöissä?"
- Ympäristöministeriön järjestämiin suurten Kuusikkokaupunkien vammaisneuvostojen etäkuulemisiin: 5.1. "Keskipitkän aikavälin ilmastolain suunnitelma - Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa" suunnitelman luonnoksesta sekä 12.9. kansallista ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelmaa koskeva kuuleminen.
- Avoimen hallinnon sekä Vanen valtakunnalliset Vammaisneuvostopäivät hybridinä 2.11.
- Helsingin esteettömyysseminaarissa: "Helsinki 20 vuotta esteettömyyden edistäjänä" 24.11. vammaisneuvoston puheenvuoron esitti varapuheenjohtaja Kristiina Karhos.
- Useita jäseniä osallistui Ihmisoikeuskeskuksen 12.12. järjestämään Kalle Könkkölä -symposiumiin: Vammaisten ihmisten pääsy oikeuksiinsa kriisitilanteissa.

Lopuksi

Helsingin kaupungin strategian toteutuksessa sekä toimialojen asiakaslähtöisten palvelujen toteutuksessa on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki kaupunkilaiset pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan.

Kunnallisena yhteistyö- ja vaikuttamiselimenä vammaisneuvosto edistää erilaisista toimintakyvyn rajoitteista, vammoista tai pitkäaikaissairauksista kärsivien kaupunkilaisten aktiivista ja yhdenvertaista osallisuutta ja aktiivista osallistumista.

Sosiaalisesti kestävä kehityksen mukaisessa työskentelyssä ja päätöksenteossa tarvitaan monialaista näkökulmaa ja otetta. Eri ikäisten, eri elämäntilanteissa elävien sekä eri tavoin vammaisten ja pitkäaikaisairaiden ihmisten näkökulma ja tarpeet tulee ottaa huomioon kaupungin toiminnan ja palvelujen suunnittelussa, päätöksenteossa, toimintaprosesseissa ja tulosten arvioinneissa.

Helsingissä, 21. helmikuuta 2023

Helsingin vammaisneuvosto

puolesta, Tiina Lappalainen
vammaisneuvoston sihteeri, vammaisasiamies, Helsingin kaupunki,
tiina.lappalainen@hel.fi, (09) 310 360 86

LIITE 1: Lista Helsingin vammaisneuvoston antamista lausunnoista vuonna 2022.

LIITE 2: Vammaisneuvoston jäsenet vuonna 2022.

Helsingin vammaisneuvoston antamat lausunnot vuonna 2022

Vammaisneuvoston antamat lausunnot löytyvät vammaisneuvoston verkkosivuilta:
[Lausunnot ja kannanotot.](#)

Lausunnot vuonna 2022

24.1. Vammaisneuvoston lausunto kaupunkiyhteisen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022–2025 luonnokseen.

15.2. Vammaisneuvoston lausunto Asko-Seljavaaran toivomusponnosta koskien Pasilan Messukeskuksen asemakaavan muuttamista.

17.3. Vammaisneuvoston lausunto vammaispalvelulainsäädännön uudistuksen luonnokseen.

18.3. Vammaisneuvoston kommentit henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirjan luonnokseen.

23.5. Vammaisneuvoston lausunto sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä 2021.

23.5. Vammaisneuvoston lausunto valtuustoaloitteeseen rollaattorin maksuttomasta käytöstä.

25.5. Vammaisneuvoston kannanotto vammaispalveluiden uusien verkkosivujen selkeyden ja digisaavutettavuuden kehittämiseen.

23.6. Vammaisneuvoston lausunto valtuustoaloitteeseen: Selvitys vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saamisesta.

23.6. Vammaisneuvoston lausunto sotepe-palvelustrategia 2023–2025 luonnoksesta.

6.9. Vammaisneuvoston lausunto talousarvioaloitteesta koskien henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvon määrittystä ja tarkistusta. Liitteet: Setelin arvo vs. henkilö kustannus -taulukko ja kuvana.

Helsingin kaupungin vammaisneuvoston jäsenet 2022

Vuonna 2022 vammaisneuvoston kokouksiin osallistuivat kaudelle nimetyt edustajat ja tarvittaessa varaedustajat.

Kaupunginhallituksen asettama puheenjohtaja

Marja Kaitaniemi, Vasemmistoliitto -> Sirpa Puhakka, Vasemmistoliitto

Vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten edustajat /10:tä eri vamma- tai pitkäaikaissairausryhmää edustavien yhdistysten edustajat:

Helsingin Kurojen yhdistys ry/Helsingin Kuuloyhdistys ry - Anneli Salmevaara -> Taru Reinikainen
Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry - Veera Florica-Rajala
Helsingin Invalidien Yhdistys ry - Markku Poikela
Helsingin Kehitysvammatuki 57 ry - Sari Sepponen
Helsingin ja Uudenmaan Neuroyhdistys ry - Jan Huopainen -> Ari Österberg
Helsingin Hengitysyhdistys ry – Sirpa Halmela
Helsingin Reumayhdistys ry - Mikko Remes
Mielenterveysyhdistys Helmi ry – Päivi Seila
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö - Pauliina Lampinen
Kynnys ry – Susanna Haapala.

Kaupungin luottamushenkilöjäsenet

Kokoomus	Jari Mönkkönen,
Vihreät	Kristiina Karhos
Vasemmistoliitto	Marja Kaitaniemi -> Sirpa Puhakka
Perussuomalaiset	Marko Joensuu
Sosialidemokraatit	Katja Bärblom, varalla kokouksissa edusti Mika Taberman.

Kaupungin toimialojen asiantuntijat

Sosiaali- ja terveystoimiala	vammaisten työ- ja päivätoiminnan päällikkö Tuomo Ratinen
Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala	kehittämisasiantuntija Tiina Larva
Kaupunkiympäristö toimiala	esteettömyysasiamies Pirjo Tujula
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	pedagoginen asiantuntija Mari Kontio
Kaupunginkanslia	erityissuunnittelija Riikka Henriksson.

Kaupunginkanslian nimeämä vammaisneuvoston sihteeri

Tiina Lappalainen	vammaisasiamies, kaupunginkanslia/viestintäosasto tiina.lappalainen@hel.fi, (09) 310 360 86
-------------------	--